

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ
ВИКЛАДАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН**

**Збірник
наукових праць**

2019

ББК 81.2
А - 43
УДК: 81. 243

Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2019. — 184 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Совтис Наталія Миколаївна – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Заступник головного редактора:

Мороз Людмила Володимирівна – кандидат філологічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Деменчук Олег Володимирович – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Михальчук Наталія Олександрівна – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Сіранчук Наталія Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Шугасва Людмила Михайлівна – доктор філософських наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Бігунова Світозара Анатолівна – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Бісовецька Людмила Андріївна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Кучма Тетяна Валерівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лук'яник Людмила Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Катерина Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Романюк Світлана Констянтинівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ясногурська Людмила Михайлівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 10 від 28.11.2019 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

УДК 811.111'373.7+811.161.2'373.7

Л.М. ЯСНОГУРСЬКА

ПОДРУЖНЯ ЗРАДА У ПАРЕМІЙНИХ ФОНДАХ АНГЛІЙСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ

У статті досліджується система стереотипних уявлень англійського та українського етносів про подружню зраду, об'єктивовану у паремійних фондах двох мов. Окреслено паремійні одиниці, що містять семантику перелюбу. Звернуто увагу на концепт Зрада як категорію моралі, вербалізований у просторі англійської та української лінгвокультур.

Ключові слова: подружня зрада, логема паремії, етнофразема, лінгвокультура.

Постановка проблеми. У центрі уваги сучасних досліджень перебуває вербальний образ світу, сформований у свідомості носіїв певної мови, а культурологічна орієнтація стає провідним напрямом праць із когнітивної семантики. Зазначений підхід зумовлює необхідність вивчення концептів, які становлять сукупність колективних знань по внутрішній світ і ментальний лексикон людини. До таких семантико-когнітивних утворень належить і концепт ЗРАДА, зокрема подружня зрада, що є ціннісним поняттям, з яким пов'язані норми морально-етичної і соціальної поведінки людини.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У сучасній науковій літературі наявні праці, присвячені моделюванню концепту ЗРАДА та зіставленню уявлень про зраду різних етносів (роботи О.О. Жихаревої, О.А. Молодичук, Н.Ю. Панфілової, Н.В. Саварцевої та ін.), але такий аспект аналізованого концепту, як подружня зрада, не був достатньо висвітлений.

Постановка завдання. Мета статті полягає у виявленні та дослідженні системи стереотипних уявлень англійського та українського етносів про подружню зраду, об'єктивовану у паремійних фондах двох мов. Предметом дослідження є паремійні одиниці, що містять семантику перелюбу, об'єктом – концепт Зрада як категорія моралі, вербалізований у просторі англійської та української лінгвокультур.

Виклад основного матеріалу. Історично, подружня зрада (або *перелюб*, а також *адюльтер* (фр. *adultère*)) майже в усіх культурах світу вважалася негативним явищем, яке засуджувалося суспільством і жорстоко каралося, іноді навіть стратою. Хоча у деяких культурах позашлюбний секс не вважається чимось осудливим, особливо якщо такі стосунки має одружений чоловік. А ще в інших культурах люди не ставляться до шлюбу як до постійного союзу. У Біблії перелюб здебільшого стосується добровільних статевих зносин одруженого чоловіка або жінки з кимось, хто не є їхнім шлюбним партнером. Бог ставиться до перелюбу з огидою. У стародавньому Ізраїлі перелюбників карали смертю (Левіт 18:20, 22, 29). Ісус наказував своїм учням стримуватись від перелюбу (Матвія 5:27, 28; Луки 18:18—20). Перелюбники порушують урочисту обіцянку, яку вони дали своєму подружжю в день весілля. Крім того, той, хто чинить перелюб, грішить проти Бога (Буття 39:7—9). Подружня зрада може розлучити дитину з батьком чи матір'ю, а це жорстоко. Більш того, Біблія застерігає, що «Бог судитиме... перелюбників» (Євреїв 13:4) і дає настанову: «Нехай кожен з пошаною ставиться до шлюбу, а подружнє ложе хай не буде опоганене» (Євреїв 13:4). Подружня вірність вважається моральною чеснотою, але через перелюб і далі розпадається багато сімей.

Зрада як варіант порушення подружнього життя суттєво відрізняється від інших видів сімейної деструкції: конфліктів, сварок, асоціальної поведінки, криз, розлучень і т. ін. Подружня невірність може траплятись у практично здорових, соціально благополучних сім'ях і не спостерігатись у неблагополучних. Сфера її існування – сексуально-любовні стосунки подружжя, тоді як сварка, конфлікт такої якісної визначеності не мають і можуть розвинути в межах побутових, економічних, батьківських та інших відносин. Хоча зрада стосується не сімейних взаємин взагалі, а тільки царини подружніх почуттів, проте в ситуацію зради залучаються інші члени сім'ї, що завжди негативно відбивається на сімейній атмосфері в цілому.

92% американців вважають подружню зраду найбільшим гріхом. Служба Gallup опублікувала результати традиційного опитування, в межах якого американці оцінювали, чи можна вважати те або інше явище "морально виправданим" чи ні. У переліку гріхів, які викликають найбільше відторгнення американців, перше місце зайняв адюльтер, повідомляє «Релігія в Україні». Любовний роман між одруженим чоловіком і заміжною жінкою вважають аморальним 92% жителів США – цей гріх викликає навіть більше неприйняття, ніж полігамія (91%). Більш толерантно американці ставляться до розлучень (їх вважають морально неприйнятними лише 30% опитаних). Для порівняння, сексуальні зв'язки між незаможними, неодруженими партнерами засуджують 40% американців, народження позашлюбної дитини – 45%, одностатеві сексуальні контакти – 47% [21]. Тим не менше, це явище є поширеним у сучасному суспільстві: 76% чоловіків протягом подружнього життя мають хоч один позашлюбний зв'язок. За результатами іншого дослідження 60, 7% чоловіків невірні своїм дружинам, 41% дружин зраджують своїм чоловікам. [1, с.70].

Аналіз концепту ЗРАДА, який представлений фразеологічними одиницями, ідіомами, прислів'ями та приказками, дає уявлення про специфіку світобачення англійського та українського етносів, про особливості їхнього пізнавального досвіду. Окрім того, названі засоби вираження концепту є образними мовними одиницями, завдяки чому концепт отримує в них найбільш повне і глибоке висвітлення.

Сім'я – це соціальний інститут, формування, існування й розвиток якого пов'язані з життям суспільства. Вона виконує низку функцій, серед яких найбільш традиційними й усталеними є господарсько-економічна, репродуктивна, освітньо-виховна, первинного соціального контролю (моральна регламентація

поведінки членів сім'ї в різних сферах життєдіяльності), духовного спілкування, соціально-статусна (надання певного соціального статусу членам сім'ї), психотерапевтична (дозволяє членам сім'ї задовольняти потреби в симпатії, повазі, визнанні, емоційній підтримці, психологічному захисті). Процес створення сім'ї, її життя обумовлені ціннісно-нормативними регуляторами: залицяння, вибір шлюбного партнера, сексуальні стандарти поведінки, норми, якими керуються дружина й чоловік, батьки та їхні діти тощо. Усі традиційні функції сім'ї та її цінності знайшли відображення у прислів'ях англійського й українського народів. Однією з найважливіших особливостей культурної семантики є її зв'язок з оцінкою [8, с.16], а паремії – це джерела усталених оцінок. В пареміях головним чином представлена раціональна (логічна) оцінка, яка спирається на стереотип і об'єктивно існує у концептуальній картині світу. Раціональна оцінка передбачає оціночне судження і засоби вираження, які враховують характер оцінки [2, с.40]. У сучасній лінгвістичній науці паремії розглядаються як знаки певних ситуацій, відносин між речами і властивостями речей [4, с.18]. Прислів'я і приказки виступають засобами вираження таких ситуацій в залежності від географічних умов, культури, особливостей життя того чи іншого народу, отже, мають національно-культурну специфіку. Вони не тільки виступають знаками типових ситуацій, але і моделюють їх за допомогою всім зрозумілих образів [4, с.30].

Ідея подружньої вірності / зради в українській і в англійській мовах втілюється у певних стереотипних уявленнях, які співвідносяться з типовими ситуаціями, що створюються у процесі повсякденного життя. Знаками таких ситуацій є групи паремій, об'єднаних у певні логеми. Логема (термін П.В. Чеснокова) виступає як узагальнююча вихідна думка, що об'єднує групи конкретних характеристик і оцінок окремих культурно значущих смислів, які виявляються у паремійному фонді. Зведення паремій в логеми здійснюється лише у загальному вигляді, оскільки можливе різне суб'єктивне сприйняття паремійної семантики. При цьому наявність сигнальної лексеми у складі паремії не є обов'язковою умовою для зв'язку її з певним концептом [5, с.46].

1. Сім'я – це головне у житті кожної людини.

Народний ідеал сім'ї – це її високе, космічне піднесення, де союз чоловіка і жінки бачиться як поєднання двох небесних світил – сонця та місяця і ясних зірочок – їхніх діточок: *А в тім саду три тереми: а в першому – красне сонце, а в другому – ясен місяць, а в третьому – дрібні зірки. Ясен місяць – пан господар, красне сонце – жінка його, дрібні зірки – його діти.*

В англійській мовній свідомості сім'я концептуалізується як єдине ціле, що проілюстровано, наприклад, у дитячому віршику «A Family Fingerplay», під час читання якого дитина перераховує пальчики: *This is the mother who loves everyone, And this is the father who is lots of fun, This is my sister, she helps and she plays, And this is the baby, he's growing each day.* Дитина, граючись, вчиться рахувати і отримує перше уявлення про сім'ю як єдиний організм.

2. Злагода у сім'ї – запорука щасливого життя.

Народна традиція вимагала порядку і злагоди в сім'ї: *If the family is together, the soul is in the right place; Fair is the weather when cup and cover hold together; Нащо крацій скарб, коли в сім'ї лад; Сім'я міцна – горе плаче; Не потрібен і клад, коли в сім'ї лад; Найкраща спілка – чоловік і жінка; Без хазяїна двір, без хазяйки хата плаче.*

Спільним ідеалом чоловіка й жінки є взаємне кохання, подружня вірність. Ті батьки, які вміють творити велике, безцінне духовне багатство подружнього життя – взаємну повагу і любов, мають у своєму домі найсприятливіші умови для виховання дітей. Відповідно, засуджується все те, що шкодить добрим взаєминам, псує атмосферу сім'ї. Це стосується пияцтва, ледарства, образ, брехні, лицемірства, сварок, грубощів, ревнощів, а також розпусти і зради.

3. Зовнішність жінки як причина зради чоловіка.

Зазначимо, що в українських пареміях, які відображають цю ідею, ставлення до перелюбу у більшості випадків не висловлюється прямо, а визначається відносно місця, яке займає ситуація у ціннісній картині світу.

3.1. Чоловіки заглядаються на чужих гарних жінок:

Чужі жінки як маківки, а моя як опудало; Сусідка як лебідка, а жінка як квочка, коли сам ти як півень.

Стимулом для негативного емоційного ставлення є образи квочки і опудала, які знайшли втілення у відповідних словесних прототипах. Лексема, «опудало» містить сему «негарний»; серед простолюддя «просто курка» частіше отримувала оцінки сліпої, дурної, недалекоглядної птиці [16, с.148]. Такі ознаки є основою для негативної оцінки. Водночас, лебідка символізувала дівочу вроду [16, с.150], в усній народній творчості мак – символ красивої дівчини [16, с.154]. Протиставлення таких ознак підсилює смисловий ефект паремій: чужа гарна жінка приваблює чоловіка більше, ніж власна, що створює ситуацію можливості перелюбу.

3.2. Мати гарну жінку – лихо для чоловіка.

Біда, коли жінка бліда, але лиха година, коли жінка як калина.

Одним із найважливіших символічних значень калини було «чиста дівоча врода» [16, с.121,], але у даній паремії відбувається гасіння позитивної оцінки краси, позначеної лексемою *калина*, на підставі негативного стереотипу сприйняття вродливої жінки як предмета зазіхань чужих чоловіків. Негативна оцінка створюється на протиставленні компонентів (жінка) *бліда* / (жінка) *калина* і підсилюється уживанням оцінних слів *лиха* (година) і *біда*. Ставлення суб'єкта до жіночої краси виражено двічі: оцінно і емотивно. Злиття цих двох типів модальності створює ефект резонансу – посилюється сигнал ставлення суб'єкта до позначуваного [6, с.150]. В паремії *Хто женився на красивій, той рогатим став буксиром* прямо названо причину небезпеки

одруження з гарною жінкою.

4. Запобігти зраді дуже важко.

Паремійний фонд української мови містить одиниці, у яких відображається уявлення етносу про перелюб як про лихо, якому важко протистояти: *Пішла по руках як вітер по полю; Постійний як дим: куди вітер – туди й він*. Метафорична переінтерпретація пов'язує подружню невірність із вітром, створюючи семантику сили, енергії, яку неможливо втримати.

Переосмислення стереотипної поведінки зайців, а саме швидкий рух, неможливість утримання на місці, стало підґрунтям виникнення паремії *Легше сто зайців пасти, як одної жінки допильнувати*.

Українська мовна свідомість пов'язує кохання зі зрадою: *Хто кохає, той спокою не має, причому Чим більша любов, тим глибша рана після зради*.

В українській мові виокремлюється фразео-семантична група на позначення подружньої зради, побудована за моделлю дієслово руху + назва рослини: *проблукати в бур'янах*, евф. – «зрадити в подружньому житті» [15, с.50]; *бігати по кущах* – «зраджувати в подружньому житті (перев. про чоловіка)» [15, с.186]; *сягати в очерет* – «зраджувати дружині, чоловікові» [15, с.231]; *скакати в ромахах; скакати (стрибати) в гречку, жарт.; скакати (стрибати) в горох*, жарт., об'єднані значенням «порушувати вірність у коханні, в подружньому житті»: *Вона, мабуть, не знала, що цей оратор кілька годин тому позаочі давав їй зовсім іншу характеристику: «Хороша вчителька, але обдурює свого Тита направо й наліво, тримає старого осла під чоботом і тільки й дивиться, щоб стрибнути кудись, як не в горох, то в гречку»* [13, с.50], [19].

Етнокультурна домінанта при поясненні генези таких висловів переважає в монографії білоруського дослідника В. Коваля «Востоочнославянская этнофразеология: деривация, семантика, происхождения». Віддаючи належне структурно-семантичному моделюванню як ефективному методу з'ясування генези ФО, автор акцентує свою увагу насамперед на ролі обрядів, звичаїв, повір'їв, міфологічних уявлень у формуванні фразеологічного корпусу [10]. Наприклад, подавши український фразеологізм *скакати (стрибати, плигати) в гречку* як репрезентант моделі «порушити недоторканність, втручатися (бути зв'язаним) + назва рослини, що має продукуючу символіку = мати позашлюбні зв'язки», автор зосереджує свою увагу на символічно-продукуючих іменних компонентах висловів *стрибати в гречку, скакати в кропиву (у горох, капусту)*. Заперечуючи первісне образне мотивування Л. Скрипник, пов'язане із селянським побутом («*краси чужу гречку*») та А. Івченка («конкретизація більш загального виразу у *спаш ускочити*»), В. Коваль інтерпретує ФО *скакати в гречку* як етнофразему перифрастичного типу, де «гречка в народній традиції — утілення добробуту, багатства»: ця медоносна рослина співвідноситься з «бджолоиною» символікою, що використовується в етнофраземах на позначення вагітності (у тому числі й позашлюбної). Горох «має яскраво виражену дітородну символіку». Капуста належить до тих само рослин (які магічно осмислюються), що й верба, горох, кропива: пор. широко розповсюджене повір'я про те, що новонароджених дітей «знаходять у капусті» [10].

В.Д. Ужченко вважає, що гречка, горох, жито, льон, овес, бур'ян, куші, пліт тощо — місця, де закохані могли схватися від людських очей [10]. Якраз така фреймово-стереотипна структура висловів, як нам здається, найкраще пояснює генезу названих фразеологізмів.

Опозиція *своє / чуже* стала підґрунтям утворення таких англійських фразеологічних одиниць на позначення подружньої зради, як *put your sickle in another man's corn* (букв. «встромляти свого серпа у пшеницю іншого чоловіка») та *thresh in another man's barn* (букв. «молотити пшеницю в амбарі іншого чоловіка») зі значенням «commit adultery» [20, с.159], аналогізуючи перелюб зі втручанням на чужу територію.

Тваринний світ завжди був водночас близьким і загадковим для людини, вона збагачувала спектр найменувань, власних ознак, якостей, дій, станів за рахунок знакових ресурсів тваринного світу з огляду на свої уявлення, його оцінки, стереотипи цього світу [6, с.145].

На основі аналогізації поведінки тварини і людини утворені і такі українські фразеологізми на позначення перелюбу, як *вести мартівське життя: Як чоловік поїхав на заробітки, так вона й рада – можна вести мартівське життя; гуляти як собака: Гуляє мій, як собака, життя немає; хвостом виляти* [3, С.31-32]; *заглядати до курника*, евф. – «зраджувати дружині (чоловікові); мати нешлюбні зв'язки» [15, с. 184]; великого хвоста мати – «2. Гуляти, зраджувати чоловікові»: *Та вона такого великого хвоста має, що бідний її чоловік* [15, с. 318].

Подружня зрада як додаткова робота за межами рідної домівки осмислюється в одиницях: *працювати в другу (третю, четверту) зміну*, евф. – «зраджувати в подружньому житті» [15, с. 139]; *працювати в нічну зміну; їздити у відрядження: Оце й з'їздив у відрядження – нова жінка та дитина; працювати на стороні: Жінка наше на городі, а він у цей час працює на стороні; залишатись на нічну варту: Не встигли посваритися, все: десь залишився на нічну варту. Вигоню його; затримуватись на нараді* [3, с.32]; *(ходити) на промисли (промисел) – «2. Загуляти, почати зраджувати»: Тільки виїшла заміж, а вже пішла на промисли: чоловік синців наставив* [15, с. 256].

Отже, такий аспект подружнього життя, як перелюб, має тенденцію до евфемізації, що зумовлює утворення потужного ряду заміників, виникнення образних висловів семантичного ряду «зраджувати». І.В. Мілева класифікує такі евфемістичні фразеологічні одиниці як «маскувальні фразеологізми, до яких мовці звертаються з метою завуалювати реалію-назву, запобігти комунікативному конфлікту, не створювати для співбесідника почуття дискомфорту» [3, с.9]. У той самий час, в обох зіставлюваних лінгвокультурах присутні одиниці, що експліцитно виражають ставлення етносів до подружньої зради – українці попереджають: *Не*

скачи в гречку, бо обстрижуть як овечку [3, с.32], а англійці виводять формулу щасливого шлюбу: *A deaf husband and a blind wife are always a happy couple* (букв. глухий чоловік і сліпа дружина – завжди щаслива пара) [17, с.38].

Висновки. Таким чином, ставлення англійського та українського етносів до подружньої невірності, закріплене в паремійних одиницях обох мов, відображає суспільні норми, якими керуються у повсякденному житті англійці й українці, та може бути зведене до певних правил поведінки, які виражено в логемах. І в англійській, і в українській лінгвокультурах відповідальність у ситуації адюльтеру в основному покладено на жінку. В українських пареміях акцент робиться на зовнішності жінки, що може стати причиною чоловічої невірності, а в англійських одиницях переважно даються поради, як жінці слід себе поводити. Спільним є логічний зміст паремій даної групи, а специфіка – в образному строї, у місцевих реаліях і поняттях. В обох мовах фразеологічні одиниці на позначення перелюбу утворюються шляхом аналогізації подружньої зради з рухом-переміщенням, поведінки людини і тварини, одночасним виконанням декількох дій.

Перспективи подальших розвідок ми вбачаємо у поглибленому вивченні концепту ЗРАДА, а саме виявлення специфіки світобачення англійського та українського етносів та особливостей їхнього пізнавального досвіду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Велента Т. Ф. Психология семейных кризисов. / Т. Ф. Велента, Т. А. Зинкевич-Куземкина М. И. Олифинович. - СПб.: Речь, 2006. — 260 с.
2. Вольф Е.М. Прилагательные в тексте (“система языка” и “картина мира”) // Лингвистика и поэтика. – М., 1979. – С. 118–135.
3. Мілева І.В. Матеріали до евфемистичного фразеологічного словника східнословобожанських і східноєвропейських говірок / І.В. Мілева. – Луганськ: Альма-матер, 2010. – 112 с.
4. Пермяков Г.Л. Паремнологические исследования: Сб. статей / Сост. и ред. Г.Л. Пермякова. – М.: Наука, 1984. – 320 с.
5. Рябцева Н.К. Этические знания и их “предметное” воплощение // Логический анализ языка: Языки этики. – М., 2000. – С. 178–183.
6. Селіванова О.О. Нариси з української фразеології (психокогнітивний та етнокультурний аспекти). – К.–Черкаси: Брама, 2004. – 276 с.
7. Телия В.Н. Метафоризация и ее роль в создании языковой картины мира // Роль человеческого фактора в языке. – М., 1988. – С. 173–204.
8. Толстая С.М. Акциональный код символического языка культуры: движение в ритуале // Концепт движения в языке и культуре / Рос. акад. наук. Ин-т славяноведения и балканистики. – М.: Индрик, 1996. – С. 89-101.
9. Толстая С.М. Грех в свете славянской мифологии // Концепт греха в славянской и еврейской культурной традиции. – Вып.5. – М., 2000. – С. 8–43.
10. Ужченко В.Д. Фразеологія сучасної української мови: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 494 с.
11. Прислів'я та приказки: Взаємини між людьми / Упоряд.: М.М. Пазяк. – К.: Наук.думка, 1991. – 440 с.
12. Прислів'я та приказки: Людина. Родинне життя. Риси характеру / Упоряд.: М.М. Пазяк. – К.: Наук.думка, 1990. – 524 с.
13. Збанацький, Ю. Радість і надії : нариси, статті / Ю. Збанацький. — К. : Молодь, 1970. — 231 с.

ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ ДЖЕРЕЛА

14. Українські приказки, прислів'я і таке інше / Укл.: М. Номис. – К.: Либідь, 2004. – 352 с.
15. Фразеологічний словник української мови / Укл. В.М. Білоноженко, В.О. Винник, І.С. Гнатюк та ін. – К.: Наук.думка, 1999. – Т.І. - 528 с.; Т.ІІ. – 984 с.
16. Тлумачний словник української мови / Укл. Ковальова Т.В., Коврига Л.П. – Харків: Синтекс, 2002. – 672 с.
17. [TETM] A Thesaurus of English Traditional Metaphors / Ed. by P.R. Wilkinson. – L. & N.Y.: Routledge, 1993. – 777 p.
18. [CIDI] Cambridge International Dictionary of Idioms / Ed. by M. McCarthy. – Cambridge University Press: Cambridge, 2002. – 587 p.
19. [OCDP] Oxford Concise Dictionary of Proverbs / Ed. by J. Simpson and J. Speake. - Oxford University Press: Oxford, 2003. – 335 p.
20. [LDAE] Longman Dictionary of American English/ . Longman Pearson: London, 2009. – 1204 p.
21. <http://www.rozum.org.ua/index.php?a=term&d=24&t=227>.

The article examines the system of stereotypical representations of English and Ukrainian ethnoses dealing with adultery objectified in paroemia funds of the two languages. The paroemia units containing the semantics of adultery are indicated. Attention is drawn to the concept of Treason as a category of morality verbalized in the framework of English and Ukrainian cultural linguistics. The analysis of the concept Adultery is represented by phraseological units, idioms, proverbs, and sayings and gives an idea of the world outlook specifics concerning the English and Ukrainian ethnoses.

Key words: *adultery, mental image of paroemia, ethnic phraseme, cultural linguistics.*

ЗМІСТ

<i>Ясногурська Л.М.</i> Подружня зрада у паремійних фондах англійської та української мов	3
<i>Совтис Н.М.</i> Основні засади опису мовної картини світу	7
<i>Щербачук Н.П.</i> Особливості функціонування та засоби вираження адвербіальних синтаксем у простих реченнях-репліках	10
<i>Мороз Н.М.</i> Структурні особливості концепту «кохання/love» в англійській мові	12
<i>Мороз Л.В.</i> Структурно-семантичні ознаки та художній феномен рольової лірики	19
<i>Михальчук Н.О., Набочук О.Ю.</i> Психолінгвістична термінологія в парадигмі лінгвістичної прагматики	23
<i>Івашкевич Е.Е., Антюхова Н.І.</i> Рівні професійного становлення майбутнього перекладача	26
<i>Павелків К.М., Попова А.В.</i> Сучасне викладання іноземних мов. Оцінюємо все по-різному	32
<i>Ясногурська Л.М., Кіряк Т.І.</i> Використання превентивної адаптаційної системи в дошкільних закладах	34
<i>Бісовецька Л.А., Дацшина І.В.</i> Методика формування в учнів початкових класів уміння створювати текст.....	37
<i>Данілова Н.Р., Кардаш Н.О.</i> Роль ігор у вивченні англійської мови дітей старшого дошкільного віку	39
<i>Лук'яник Л.В., Старовойт В.О.</i> Особливості формування фонетико-орфоепічної компетентності учнів початкових класів на уроках української мови	42
<i>Василькевич С.С., Жданюк А.В.</i> Формування навичок читання англійською мовою з використанням наочності у початковій школі	45
<i>Романюк С.К., Лук'яничук О.П.</i> Основи розвитку у старших дошкільників іншомовного лексичного запасу засобами мистецтва живопису	48
<i>Мороз Н.М., Ячменник Р.О.</i> Особливості вивчення англійської мови у закладах дошкільної освіти	51
<i>Мороз Л.В., Кухновець Л.П.</i> Професійна готовність майбутніх вихователів до навчання дітей дошкільного віку іноземної мови	53
<i>Денисюк Л.В., Петровець В.М.</i> Просвітницька робота з батьками у вивченні англійської мови засобами образотворчого мистецтва	55
<i>Лук'яник Л.В., Піхоцька О.М.</i> Феномен поняття «нетрадиційні уроки», класифікація нетрадиційних уроків	58
<i>Мороз Л.В., Хрящевська Т.В.</i> Виховання екологічних компетентностей у старших дошкільників засобами іноземної мови	61
<i>Сіранчук Н.М., Сидорчук К.В.</i> До проблеми розвитку культури мовлення учнів початкової школи на уроках української мови	63
<i>Василькевич С.С., Казмірук О.П.</i> Інноваційні технології вивчення іноземної мови у початковій школі	67
<i>Данілова Н.Р., Давидюк Т.В.</i> Гра як засіб формування іншомовної комунікативної компетенції дошкільників	70
<i>Романюк С.К., Блицик А.В.</i> Використання іноземної мови в ігровій діяльності дітей з особливими потребами	73
<i>Мороз Л.В., Гречун І.П.</i> Розвиток творчості старших дошкільників на заняттях з іноземної мови	75
<i>Трофімчук В.М., Чучак К.О.</i> Роль мовленнєвої гри у навчанні усного англомовного мовлення дітей старшого дошкільного віку	76
<i>Лук'яник Л.В., Ляшецька О.І.</i> Психолого-педагогічні основи формування комунікативних умінь і навичок засобами ситуативних завдань на уроках української мови у початкових класах	80
<i>Павелків К.М., Коновальчук Л.Ю.</i> Розвиток креативного мислення учнів молодшого шкільного віку на уроках англійської мови ігри-вправи як засіб розвитку	83
<i>Романюк С.К., Подійом О.І.</i> Особливості використання англомовних пісень у закладах дошкільної освіти	85
<i>Трофімчук В.М., Панчук В.В.</i> Розвиток творчих здібностей на уроках англійської мови в початковій школі	87
<i>Павелків К.М., Сукало О.І.</i> Проблеми навчання іноземної мови в початковій школі	91
<i>Мороз Н.М., Миколаюк М.М.</i> Формування іншомовної комунікативної компетенції – важливе завдання вчителя іноземної мови у закладі дошкільної освіти	94
<i>Романюк С.К., Дутчак Т.І.</i> Гендерні особливості навчання іноземної мови дошкільників	96
<i>Романюк С.К., Гладковська М.В.</i> Використання казок на заняттях з англійської мови в закладі дошкільної освіти	100
<i>Лук'яник Л.В., Черепович І.В.</i> Використання народознавчої лексики у структурі уроку	102
<i>Данілова Н.Р., Гамула Ю.В.</i> Формування мотивації та інтересу до вивчення англійської мови на початковому етапі навчання	104
<i>Дуброва А.С., Івашко А.М.</i> Використання пісень на уроках англійської мови в початкових класах	108
<i>Денисюк Л.В., Гаврилюк О.О.</i> Інтеграція іноземної мови у процесі ознайомлення дошкільників з природою в аспекті розвитку креативності	112
<i>Павелків К.М., Сікора О.С.</i> Особливості викладання англійської мови в початкових класах Нової	

української школи	116
<i>Трофімчук В.М., Димарчук Л.В.</i> Проблеми підготовки дітей до вивчення іноземної мови в закладі дошкільної освіти	117
<i>Верьовкіна О.Є., Пасічник Ю.В.</i> Теоретико-методичні аспекти формування навичок говоріння у дітей дошкільного віку на заняттях з іноземної мови	120
<i>Ковалюк В.В., Бичук С.Б.</i> Сучасні технології навчання іноземної мови у дошкільному закладі	124
<i>Дуброва А.С., Гаврильчик В.О.</i> Викладання англійської мови за допомогою інноваційних засобів	126
<i>Денисюк Л.В., Панасюк О.М.</i> Компетентнісний підхід у навчанні іноземної мови у контексті Нової української школи	129
<i>Мороз Л.В., Швець І.М.</i> Особливості виховання національної гідності в учнів молодшого шкільного віку на уроках іноземної мови	131
<i>Мороз Л.В., Панасюк К.А.</i> Проблеми підготовки дітей дошкільного віку до вивчення англійської мови: аспект мовленнєвої діяльності	134
<i>Ясногурська Л.М., Сидорчук Н.М.</i> Географічна компетентність як одна із складових професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів	137
<i>Романюк С.К., Ляшук А.В.</i> Використання мультимедійних технологій у навчанні англійської мови у закладі дошкільної освіти	140
<i>Ясногурська Л.М., Чорна О.Ю.</i> Використання різних видів наочності на уроках англійської мови у початковій школі	142
<i>Ясногурська Л.М., Бублей Л.М.</i> Розвиток критичного мислення учнів молодшого шкільного віку на уроках англійської мови	144
<i>Краля І.В., Швець Н.М.</i> Значення вивчення англійської мови з дітьми дошкільного віку	148
<i>Ковалюк В.В., Ришко О.В.</i> Гра як засіб досягнення результативності навчання англійської мови	150
<i>Мороз Н.М., Ковтунович І.І.</i> Виховання інтересу до художньої праці на заняттях з іноземної мови	153
<i>Ковалюк В.В., Савич Л.В.</i> Формування навичок читання англійською мовою у здобувачів знань нової української школи	154
<i>Дуброва А.С., Кошлата М.А.</i> Англійська мова як складова процесу соціалізації дошкільників у закладі дошкільної освіти	157
<i>Краля І.В., Савостьянова В.М.</i> Особливості раннього вивчення іноземної мови в закладі дошкільної освіти	160
<i>Ковалюк В.В., Хрящевська М.А.</i> Форми організації роботи з вивчення іноземної мови в сучасному закладі дошкільної освіти	161
<i>Хунавцева Н.А.</i> The problem of organizing the facilitative interaction at the process of teaching pupils at secondary schools	164
<i>Івашкевич Е.З., Яцюрин А.А.</i> The empirical research of the determination of social intelligence of the teachers by the way of understanding by them a folklore	172
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ	178
ЗМІСТ	180